

A Haltermelők Országos Szövetsége
és a Halászzati TermékTanács információs és marketing hírlevele

Éled a Tisza!

A minden, útjába kerülő élő organizmust elpusztító ciánmérgezés után alig öt héttel újabb súlyos szennyezéssel kell megbirkóznunk a Tiszát és a Szamost védő szakembereknek. Lassan, de biztosan jön az árhullámmal a nehézfém, amely még alattomósbabban, még hosszabb ideig károsítja a folyók élővilágát. Gönczi János, a Tisza-ügyek kormánybiztosa egy olyan intézmény felállítását szorgalmazza, amely a Tiszán és mellékfolyóin történő eseményeket figyelemmel kíséri, magyarán gazdája a folyónak. A folyók rehabilitációs és revitalizációs munkáiban a halászok is részt vesznek.

• Milyen feladat-, jog- és hatáskörrel rendelkezik egy kormánybiztos?

– Néhány napon belül a kormány közreadja a feladat-, jog- és hatásköri listát. Az elsődleges feladatom az, hogy a ciánmérgezés címén a különböző tárcák munkáját összehangoljam. Emellett természetesen újabb és újabb fontos kérdéseket kell megoldani, lásd a ciánmérgezés után érkező nehézfém-só terheléssel kapcsolatos tennivalókat. A vizsgálódás mellett össze kell szedni az adatokat, az információkat annak érdekében, hogy a rehabilitációt, a revitalizációt is megkezdhesük. Ezt a munkát is mi irányítjuk, projecteket dolgoztatunk ki, nemzetközi és társadalmi szervezeteket vonunk be a munkába, akikkel természetesen a kapcsolatot is mi tartjuk.

• Hány tárca érintett a katasztrófa elhárításban?

– Nem tudok olyan minisztériumot mondani, amelyik ne volna érintett az ügyben. Ez idáig csak az Ifjúsági és Sportminisztériummal nem volt közvetlen kapcsolatunk, de már velük is kapcsolatba kell lépünk, mert

a tiszai turizmus helyreállításában, a vízi sportok megjelenítésében már ők is érintettek.

• Mindez azt is jelenti, hogy valamennyi tárca költségvetéséből fordítani kell a folyók rehabilitációjára? Mennyi pénz áll a rendelkezésére?

– Nekem csak a saját apparátusom működtetésére van költségvetésem...

• Mekkora az apparátusa?

– Jelenleg még nem állt fel a teljes gárda, mi 16 főben gondolkodunk. A központot Budapesten, a Magyar utcában építjük ki, s regionális képviselőket nyitunk Szegeden, Kiskőrén, s tárgyalunk egy ilyen képviselő létrehozataláról Vásárosnaményban is. S hogy a pénzről is szóljak: nem tudni, mennyi pénzt kell a tárcáktól összeszedni, mivel a károk felmérésének még nem értünk a végére. Összegszerűségről tehát még nem tudok nyilatkozni.

• A ciánmérgezés ugyan elvonult már, de itt hagyta a nyomaikat. Tud-e már konkrétumokat mondani a károkat illetően?

– Az, hogy a ciánszennyezés elvonult és itt hagyta nyomaikat, ezzel valójában még nem ért

Tartalom:

Termelői, fogyasztói árak	2
Cián-napló	3
A 2000. évi agrártámogatások	4
Feladattervet fogadott el a közgyűlés	5
Hogyan számoljuk ki a kárigényt?	6
Két kiállítás tapasztalatai	7
Unió támogatás a hazai halászzatban (I.)	8

végét a károkozás. Hogy még mi történik, milyen károk keletkeznek, arról nem tudunk ebben a pillanatban beszámolni. Az egész kár behatárolását még nem tudtuk elvégezni, egyszer az idő rövidsége miatt, más-szor, mert még nincs vége a károkozásnak. Az élővilág esetében még történnek olyan dolgok, amelyeket csupán megfigyelhetünk. A jövő kérdése, mikor tudunk konkrét kárösszeget mondani. Annál is inkább, mert most, hogy bejött a nehézfém-só is, újabb károk keletkeznek, s a beindult munkafolyamatok további végzését jelentősen megnehezítette.

• Ön egész életében kötődik a halászzathoz, a vízhez, a haltermeléshez, hiszen még ma is – bár lemondott róla, mert összeférhetetlen a kormánybiztosi kinevezéssel – a Balatoni Halászzati Rt. vezérigazgatója. S Önt bízták meg 1991-ben a balatoni angolna pusztulás okainak feltárására is. Jól tudja tehát, hogy a tiszai halászok milyen lelkiállapotban élnek mindennapjaikat. Mit tud nekik üzenni?

– A balatoni évek előtt a tiszai halászokkal éltem együtt, és nagyon sok halász személyes,

Folytatás a 2. oldalon

Felhívás

Óriásharcsa kerestetik

A Haltermelők Országos Szövetsége pályázatot hirdet a 2000. évi Országos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kiállításon bemutatandó 50 kg feletti harcsa megfogására. A kifogott harcsát élve kell a kiállítás halbemutató területére szállítani szeptember 1.-én 12 óráig. A nyer-

tes, aki a legnagyobb harcsát fogja, 25.000 Ft jutalomban részesül.

A pályázók a következő címen jelentkezhetnek: 1126 Budapest, Vöröskő u. 4/b. Tel.: 355-70-19, Fax: 214-26-43 Kutasy Gabriella ügyintézőnél.

Haltermelők Országos Szövetsége

SZERKESZTI:
Szerkesztő Bizottság
FELELŐS SZERKESZTŐ:
Hajtun György

Éled a Tisza!

Folytatás az 1. oldalról

jó ismerősöm. Az ő helyzetük igen nehéz, s elsődleges feladatunk munkalehetőséget biztosítani a számukra, mert sokuknak van kenyérgondjuk. A ciánmérgezőssel gyakorlatilag megszűnt a munkahelyük, legalább is egy időre, gyorsan kell tehát cselekednünk az ő érdekükben. Ma már mindenféleképpen el kell indítani azt a gyorssegély akciót, amivel biztosíthatjuk megélhetésüket. Legalábbis addig, amíg a munkaköröket, a leendő munkát meg nem határozzuk. A halász december óta nem dolgozhat a vízen, elfogytak a tartalékok, már csak azért is, mert a keresetük nem túl magas. Amiről beszámoltunk az az, hogy 300 millió forintot elkülönített a kormány a foglalkoztatási alaphoz. Ezen kívül minden érintett halásztól megkérdezzük, mik a megélhetési lehetőségeik, s név szerint írjuk össze, ki milyen munkára fogható és milyen feltételekkel tud dolgozni. Ha nem jött volna a nehézfém-szennyezés, már bizonyára a halászokhoz is eljutottunk volna, s a segélyprogramot is elindítottuk volna.

• **A halászok azonban nem segélyre várnak, hanem munkalehetőségre, hiszen aktívan részt kívánnak venni a rehabilitációs munkában. Mikor kezdődhet meg az érdemi munka?**

– Még egyszer hangsúlyozom, ha nem jött volna az újabb szennyezés, már megkezdtük volna a munkát. Ez mindent visszavetett. Arra vártunk ugyanis, hogy a vegetáció beindul majd a Tisza halott szakaszán, s azt figyeltük, milyen élet tud betelepülni a Tiszába a befolyó vizek segítségével. A Tisza tónál az volt a tervünk, hogy egy olyan vízelárasztási, vízkormányzási technikát alkalmazzunk, ami lehetővé teszi a Tisza tó érintetlen területének

újra éledését és segíti az élő szervezetek gyarapodását. Ezt a tervet el kellett vetnünk, mert most az a cél, hogy a felső szakasz terhelése miatt a Tisza tavat teljesen feltöltsük tiszta vízzel, hogy ez tudja fogadni a nehézfém-szennyezést, s aztán gyorsan levezesse azt. Sajnálatos dolog, hogy közbejött a Körösök árhulláma, ami ugyancsak megzavarja a munkánkat. Lehetséges, hogy ez az árhullám hoz valami jót is, csak az a kérdés, milyen fogadtatásban lesz része ennek a vízmennyiségnek.

• **A katasztrófa nyomán derült ki, hogy a Tiszának, a második legnagyobb folyónknak nincs gazdája. Lesz-e felelős gazdája e természeti kincsünknek is?**

– Azon vagyok, hogy legyen. El kell jutnunk odáig – ahogy a Dunán, a Balatonon, a Velencei tavon – hogy hidrobiológiailag nyomon tudjuk követni a történéseket a Tiszán is. A történetek után hangsúlyozottan merem mondani, hogy a Tiszán is szükség van egy kutatóintézetre, egy hidrológiai központra. Ennek kiépítése, alapítása várta magára, de nem húzhatjuk tovább az időt. Könnyebb lenne most a dolgunk, ha volna egy Tiszáért felelős szervezet, amely átfogná például a mostani kármentési, -elhárítási, veszjelzési, irányítási és a többi munkákat is. Ha tudnánk azt, hogy eddig mi történt a Tiszán, akkor könnyebb volna. Most száz helyről kell az adatokat összegyűjteni, amit aztán össze kell fésűlni, ki kell értékelni, és össze kell hasonlítani a mostani adatokkal. Csak ez után tudjuk meghatározni, mi a teendőnk.

• **Van-e a kormány részéről fogadókészség ennek az intézménynek a létrehozatalára?**

– Ilyen szintig még nem vittem a dolgot, de ez nem mostani gondolat, s nem is az

enyém. Mások már évtizedekkel ezelőtt beszéltek erről a rendszeréről.

• **A kívülállónak az az érzése, hogy most mintha a tehetetlenség állapotában leledzene a csapata. Miben reménykedik?**

– Ez az állapot abból ered, hogy a kinttről jövő szennyezésekkel szemben kiszolgáltatottak vagyunk. S bennünk is él a bizonytalanság érzése abból a szempontból, hogy nem tudjuk, milyen rossz történhet még a közeljövőben. Abban reménykedem, hogy a nemzetközi diplomácia eljut odáig, hogy Romániában, és a Kárpát-medencében felméri a folyók környezetét. Tudnunk kell, hol vannak a potenciális, környezetet veszélyeztető pontok. Ehhez persze át kell értékelni az ottani környezetvédelmi tevékenységet, s azt is

mondhatnám, hogy a közép-kelet-európai régióban át kell értékelni ezt a tevékenységet. Nem véletlen, hogy az Európai Unió igen komoly feltételeket szab ebben a kérdésben is Magyarország számára, s ugyanez

vár a többi csatlakozó országra is. Most pedig szomorú aktualitása van a dolgok átrendezésének. A románokkal össze fogva is meg kell tennünk a folyóvédelmi berendezések műszaki állapotának javítását.

• **Végezetül engedjen meg még egy kérdést: mit jelent a nehézfém-szennyezés a halakra, az élővilágra nézve?**

– A cián azonnali pusztulást okoz, a nehézfém-szennyezés pedig alattomos, folyamatos terheléssel jár. Akkumulálódik az élő szervezetben, s ha az ember halat akar enni, akkor a tiszai halban találja meg a nehézfém-szennyezést, ami korlátozhatja a halfogyasztást. A nehézfém-szennyezést leginkább a nyomdászok olombetegségéhez hasonlíthatom. Reméljük azonban azt, hogy a halak nem kerülnek ilyen állapotba, mert nem volt olyan nagy mértékű a mostani szennyezés.

• **A HALTERMOSZ tavaly ősszel indított el egy pontymarketing programot azzal a céllal, hogy a halfogyasztás növekedjen. Ezt a programot derékba törte a katasztrófa, mert az emberek teljesen elfordultak a halfogyasztástól. Pedig a kereskedelemben megjelenő halakat nyugodtan fogyaszthatjuk.**

– Ez szerencsétlen egybeesése a dolgoknak, ugyanis a szövetség által elindított programnak az volt a célja, hogy a tógazdaságban megtermelt ponty fogyasztása növekedjen. A tógazdaságok érintetlenek a mérgezőtől és a szennyezéstől, a tógazdasági halaink Európa szerte elfogadott és jó minőségű. A lakosságnak tehát nem volna szabad megijedniük a halfogyasztástól, ha az igazolt és garantált helyről származik. Nekem az a reményem, hogy egy új és felújított marketing stratégiával elérhetjük, hogy a hazai halfogyasztás nem fog visszaesni. Most pszichés hatás alatt van a lakosság, de a tógazdaságból származó halak nem tartalmaznak semmiféle káros anyagot.

H. Gy.

**Az étkezési ponty és busa fogyasztói árai (Ft/kg)
2000. év 12. hét (március 20–25.) az ország különböző piacain.**

	Ponty	Busa
Budapest Nagycsarnok	600	300
Budapest Lehel u.	540	300
Budapest Rákóczi tér	600	250
Budapest Fény u.	650	-
Debrecen	500–550	280–300
Győr	580	280
Miskolc	500–550	280–350
Pécs	500–550	250–300
Szeged	380–520	160–250
Szekszárd	470	250

**Az étkezési ponty és busa termelői árai (Ft/kg)
2000. év 12. hét (március 20–25.) az ország egyes régióiban.**

Régió megnevezés	Ponty	Busa
Dél-Alföld	270–330	140–160
Észak-Alföld	300–330	140–160
Dél-Dunántúl	270–375	140–160
Közép-Magyarország	320	160

(Forrás: Halászati Terméktanács)

Cián-napló

Január 30-án a romániai Nagybánya térségében nagy mennyiségű, mintegy 100 ezer köbméternyi, nagy koncentrációjú cián vegyülettel szennyezett szennyvíz került a Szamos folyó egyik jobb oldali mellékvízfolyásába, a Láposba és azon keresztül a Szamosba. A szennyeződés január 31-én érkezett magyar területre, a FETI-KÖFE vízvizsgáló laboratóriuma a délelőtti órákban Csengernél 0,015 mg/l cianid koncentrációt mért.

A Tisza alapvíz vizsgálatát már február 1-jén elvégezték a Tisza-Tokaj-Bodrog torkolat felletti szelvényében. Ekkor a cianid koncentrációja kisebb mint 0,01 mg/l volt. A cián-szennyeződés február 1-jén elérte a Szamos határszelvényét és rövid idő alatt a Szamos teljes hazai szakaszára kiterjedt. A Tiszában a vízhozam-viszonyok alapján a szennyezés mintegy háromszoros hígulásával lehetett számolni. Ennek alapján február 3-án reggel 6 órától megkezdtek a mintavételezéseket.

Vízvizsgálatok

A Tisza mintázását a Balsai révnél február 3-án 6 órától 4 óránként, február 4-én 6 órától viszont már 2 óránként végezték.

A Balsánál február 5-én reggel 6 órakor vett vízminták biológiai vizsgálata már a vízi élő szervezetek igen jelentős károsodását jelezte. A toxikológiai vizsgálat guppi haltestet esetében a víz erős toxicitását mutatta, a halak rövid idő alatt elpusztultak. Ekkor már 5 mg/l volt a cianid koncentrációja.

A Tiszán levonuló cián szennyeződési hullám február 6-án a reggeli órákban Polgár-Tiszaujváros térségét is elérte, 6 és 10 óra között a cianid koncentráció 0,01–0,07 mg/l között változott, 12 órakor 3,9 mg/l csúcskoncentrációt ért el.

Február 12-én kisebb árhullám vonult le a Tiszán (Tiszalöknél 1500 m³/s volt, a vízhozam), jelentős jégzajlással. Az áradó víz kiöblítette azokat a holt tereket, ahol a korábbi szennyezett víz még megrekedhetett, és a fenéküledéket, iszapot is átöblítette. Ennek hatását a február 13-án vett vízminták eredményei jól mutatták, a víz cianid koncentrációja Tokajnál 0,06 mg/l, Tiszalöknél 0,04 mg/l-re emelkedett. Az árhullám átöblítő hatását a február 13-i (vasárnapi) vízvizsgálati eredmények jól mutatták, a víz cianid koncentrációja minden mintavételi szelvényben 0,01 mg/l, vagy ennél kisebb volt.

Biológiai vizsgálatok

Algológiai szempontból a Tisza élővilága a szennyeződést megelőzően literenkénti egymásfél milliós egyedszámból állt, túlnyomó részt kovaalgákból. A szennyeződés levonulása során a cianid koncentrációk növekedésével – már néhány tízed (0,5 mg/l) érték-

nél – egyedszámuk 30–50 százalékkal csökkent, miközben a frissen elhalt algák aránya is 30–40 százalékra növekedett.

A szennyezés levonulása után viszont rövid idővel az alga egyedszám megkétszereződött, literenként 2–3 milliós egyedet ért el. Polgár, Tiszakeszi térségében észlelhető volt a Sajó és a Hernád folyókból érkező egészséges algák térhódítása, ami már két napon belül jelezte hatását.

A mikroszkópikus állati szervezetek (egysejtűek, kis rákok) a cián szennyeződés levonulását rendkívül érzékenyen jelezték, állományuk gyakorlatilag azonnal elpusztult. A szennyezés levonulása után az egysejtűek (Ciliata) literenkénti 1–10 egyedszámmal szinte azonnal megjelentek. A Cladocera, Copepoda alrend szervezetei (zooplankton) teljesen eltűntek és még a szennyezést követően 5–7 nap múlva sem jelentek meg a vízben.

A guppi haltest szerint a legerőteljesebb negatív reakciót a halak jelezték, már 0,5 mg/l fölötti cianid koncentrációnál azonnal gyors és teljes pusztulással reagáltak. A Daphnia-teszt lassabban reagált, kevésbé érzékeny, azonban a szennye-

zés levonulását még néhány órával később is néhány százalékos pusztulást jelzett.

A csiranövény-teszt még lassúbb reakciót mutatott, azonban – feltehetően a jelentős nehézfém tartalom következtében – hosszabban tartó, erőteljes csírázó gátlást jelzett.

A folyó algaflórájában a cián szennyezés összességében mintegy 30–50 százalékos pusztulást idézett elő, azonban a zöldalgák és ostoros algák esetében ez megközelítően 100 százalék volt. Legkevésbé volt drasztikus a hatás a kovaalgákra. Az egysejtű állatok és zooplankton szervezeteket szinte teljesen elpusztította a ciánszennyezés. A rovarlárvák a vízből szintén eltűntek. A halállomány azon része amely februárban aktív volt, az érintett szakaszon szinte teljesen ki-
pusztult. A hínárnövényzet (mivel téli pazuza állapotban volt) valószínűleg kevésbé károsodott.

Milyen kár keletkezett?

A szennyeződés a Szamost és a Szamos torkolat alatti teljes magyarországi Tisza szakaszt érintette, rendkívül jelentős károkat okozva a vízi ökoszisztémában.

Tokaj-Tiszakeszi között az ÉVIZIG 8 tonna, a Gelej Halászati Szövetkezet 3,5, egyéb horgász egyesületek, társadalmi szervezetek mintegy 1,5 tonna haltestemet szedtek ki. Ez természetesen csak egy része az elpusztult halaknak, mivel volt ami lesodródott és volt ami az iszapban maradt végleg.

A teljes vízi és a parti sáv élővilág együttesben, valamint a távolabbi környezetben, a vadállományban keletkezett károk felmérése hosszabb időt vesz igénybe. További jelentős gazdasági károk keletkeztek a különböző tevékenységek, így elsősorban a halászat, és a helyi turizmus elmaradó bevételeiből.

Összeállította: Sándor Zoltán

A vízvizsgálatok végzésére vizsgálati programot állítottak össze.

FISH COOP BETÉTI TÁRSASÁG

ajánlatai:

Betéti társaságunk szaktanácsadással, ivadék és tenyészhal biztosítással elősegíti a tógazdaságok, természetes vizek ivadékolását.

Zsenge, előnevelt, egy és kétnyaras csuka, süllő, harcsa, ponty, fehér és pettyes busa, amúr ivadékot kínálunk megvételre.

Betéti Társaságunk igény szerint az ivadékot és tenyész halat a helyszínre szállítja.

Az árak a Halászati Terméktanács ajánlati árait figyelembe véve megállapodás alapján kerülnek meghatározásra.

FISH COOP Betéti Társaság a GALATI „PLASE PESCARESTI” SA Hálógyár termékeinek kizárólagos magyarországi forgalmazója.

Vállalja: hálók, kötelek, inlégek, háló-cérnák és kötöző anyagok, bálakötöző zsinórok rövid határidővel történő szállítását.

A hálók anyagának vastagsága, színe, szem nagysága, bizonyos határok között a lehés mélysége és hossza egyedileg megválasztható.

Ugyanígy a kötelek, inlégek, hálócérnák és kötöző anyagok vastagsága és színe a megrendelő igénye szerint teljesíthető.

Részletes felvilágosítás:

FISH COOP BT. – CSOMA GÁBOR ügyvezető

5500. Gyomaendrőd, Áchim u. 3/1.

Telefon: 06-30-9-952-187, vagy 06-30-9-554-569, 06-66-386-709 (este)

Telefon/fax: 06-66-386-437, 06-56-446-016

A 2000. évi agrártámogatások

A 6/2000 (II. 26.) FVM rendelet az agrárgazdasági célok 2000. évi költségvetési támogatásáról március első napjaiban jelent meg a 17. számú Magyar Közlönyben. A Haltermelők Országos Szövetsége két tájékoztatót, március 2-án Hajdúszoboszlón (az Észak- és Dél-kelet-magyarországi regionális tagozatok) és március 8-án Nagybajcsón (a dunántúli regionális tagozatok) tárgyalta és vitatta meg a halászati ágazatot érintő támogatási formákat.

A cikk elsődleges feladata felhívni a figyelmet az új elemként megjelent támogatási formákra, valamint a pályázat alapján – sajnos a pályázati feltételek még nem jelentek meg – és alanyi jogon kérelemmel igényelhető támogatások beadásának határidejére. Mind a pályázat alapján, mind pedig a kérelemmel igényelhető támogatásoknál a 6/2000 (II. 26.) FVM rendeletben leírt feltételeken kívül figyelembe kell venni „az agrártámogatások igénybe vételének általános feltételeiről szóló” 273/1997 (XII. 22.) Korm. rendeletben, valamint a „mezőgazdasági termelők agrártámogatás igénybevételeivel összefüggő adatszolgáltatásról és nyilvántartásba vételéről szóló” 236/1998 (XII. 30.) Korm. rendeletben foglaltakat is. Itt hívjuk fel a figyelmet arra, hogy támogatást csak az vehet igénybe, aki ebben az évben újra „regisztráltatta” magát.

Az agrártermelést segítő támogatások.

1. Földalapú növénytermesztési támogatás (4–14 §)

E jogcímen vissza nem térítendő támogatást vehet igénybe az a földhasználó, aki/amely halastavat használ. Támogatás mértéke 3000 Ft/ha, a halastó nagyságától függetlenül.

Új feltétel az igényjogsultságra:

– igazolni kell a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törv. szerint tárgy évre előírt közcélú érdekeltégi hozzájárulás befizetését.

– a földhasználati nyilvántartás részletes szabályairól szóló 184/1999. (XII. 13.) Korm. rendelet alapján a földhasználatot bejelentette.

A támogatási igénylőlapot május 31-ig lehet a nyilvántartásba vételt végző lakóhely/telephely szerinti megyei földművelésügyi hivatalhoz benyújtani.

2. Az állattenyésztés támogatása (15 § és 71–75 §)

Haltenyésztésanyag felhasználásának támogatása

Támogatás igényelhető kérelem alapján. A támogatási kérelmet a 6/2000 (II. 26.) FVM. r. 16. sz. melléklet alapján kell összeállítani. A kérelmet három példányban a Halászati Termék Tanács részére

2000. március 31-ig kell megküldeni. Támogatás mértéke 70 Ft/kg elismert fajtától származó egynyaras pontyivadék után.

Agárfinanszírozás támogatása

Even belüli (82–91 §) és éven túli (92–102 §) lejáratú forgóeszközhitel kamattámogatása és egyes hitelek után nyújtott állami kezességvállalás.

Biológiai alapok megőrzésének, fenntartásának, fejlesztésének támogatása.

1. A génmegőrzésnek, fenntartásnak minősülő tevékenységek támogatása (103–107 §)

A halászati szakágazatban a különleges értéket képviselő, genetikai alapot nyújtó fajtagyűjtemények állományainak fenntartásához vehető igénybe támogatás.

2. Biológiai alapok fejlesztésének támogatása. (108–111 §)

E két támogatási forma pályázat útján vehető igénybe. A pályázati feltételek még nem jelentek meg.

Szaktanácsadás támogatása

1. Szaktanácsadás díjának támogatása (121–125§)

2. Gazdálkodás eredményességét segítő ismeretátadás támogatása (131–137 §)

E két támogatási forma pályázat útján vehető igénybe. A pályázati feltételek még nem jelentek meg.

Nem biztosítható mezőgazdasági károk enyhítésére igénybe vehető támogatás (154–158 §)

Új támogatás. Halászati termelő árvis és aszály esetén veheti igénybe. A 2000. évben kifizethető kárenyhítési kérelmeket a megyei földművelésügyi hivatalokhoz 2000. október 31-ig kell benyújtani. A kérelemhez csatolni kell a közcélú érdekeltégi hozzájárulás befizetéséről az igazolást. A támogatás mértékéről és odaítéléséről a minisztérium dönt a rendelkezésre álló forrás figyelembe vételével.

Piacrajutást segítő támogatások

1. Élelmiszerbiztonsági rendszer kidolgozásának és bevezetésének támogatása (168–172 §)

A HACCP rendszer kidolgozásának a támogatása. Támogatás mértéke a nettó

költség 50 százaléka, legfeljebb egymillió forint. Támogatás pályázat útján nyerhető el. A pályázati felhívás még nem jelent meg.

2. Állatbetegségek megelőzési költségeinek támogatása. (186–187 §)

A támogatás igénybevételeinek feltételeit a 6/2000 (II. 26.) FVM r. 32 szm. melléklete tartalmazza. Az igénylés 2000. január 1-től negyedévenként a negyedévet követő hónap 20. napjától nyújtható be az illetékes adóhatóságnál. Támogatás vehető igénybe:

a) A halgazdaságok halállománya vírusmentesítési vizsgálata költségeinek támogatása.

Költségtérítés mértéke: ÁFA nélkül figyelembe vett költségek összege, maximum 80.000 Ft vizsgálatonként.

b) A hal szállítása alkalmával, berakodáskor teljesített állatorvosi hatóság ellenőrzési díj.

A költségtérítés nem lehet több 120 Ft minden megkezdett nettó száz kilogramm berakodott hal után. Ez az összeg 1999-ben 100 Ft volt.

c) Az étkezési ponty és busa értékesítés szezonális piac meghosszabbítása után a többlet költségek támogatása.

Új támogatás. A támogatás céljáról, igénylésének feltételeiről részletesen beszámoltunk a Halászati Lapok márciusi számában. Arra szeretnénk felhívni a támogatást igénylők figyelmét, hogy havonta értékesített hal mennyiségről kiállított számla vagy átadási bizonylat másolatát a következő hónap 10-ig juttassák el a Halászati Termék Tanács címére, mert csak 2400 t étkezési pontyra és busára lehet igazolást kiadni, így folyamatosan figyelni kell az értékesített hal mennyiséget.

3. Balatoni busa halászatának támogatása (208§)

Új támogatás. A Balatomból a 2000. évben lehalászott busa feldolgozott és értékesített termékei után 200 Ft/kg támogatás vehető igénybe.

Agár gazdasági beruházások támogatása

1. Egyes élelmiszer-ipari beruházások támogatása (216–217 §)

A támogatás pályázat útján nyerhető el. A pályázati felhívás még nem jelent meg. A pályázatokat a megyei földművelésügyi hivatalokhoz kell április 28-ig benyújtani. Támogatás mértéke az ÁFA-t nem tartalmazó beruházási költség 30 százaléka, mint alaptámogatás és 40 százaléka kamattámogatás. A támogatás felvételéhez legalább 25 százaléka saját erő szükséges. Alap-

Az étkezési ponty és busa értékesítés szezonális piac meghosszabbítása után a többlet költségek támogatása új elem.

Támogatást csak az vehet igénybe, aki ebben az évben újra „regisztráltatta” magát.

támogatás összege pályázatonként a negyvenmillió Ft-ot nem haladhatja meg.

2. Halászati beruházások, fejlesztések támogatása (218–219 §)

A támogatás pályázat útján nyerhető el. A pályázati feltételek még nem jelentek meg. A pályázatok leadási határideje a megyei földművelésügyi hivatalokhoz április 28. A támogatás mértéke 30 százaléka alap-támogatás és 40 százalék kamattámogatás. A támogatási határozat kelte előtt megkezdett beruházáshoz támogatás nem adható. A beruházás megkezdése időpontjának az építési naplóban történő bejegyzés napját kell tekinteni. A halászat körébe tartozó beruházásokat – ideértve az új létesítményeket és a meglévők felújítását is – az FVM. rendelet 43. sz. mellékletének c. pontja tartalmazza. Az elmúlt évekhez képest bővült a beruházások köre, „geotermikus energia felhasználásával üzemelő intenzív haltermelő rendszerek”. A beruházások telepi szinten értendők, beleértve a telepi infrastrukturális létesítményeket is.

3. Új mezőgazdasági gépek, technológiai berendezések vásárlásának támogatása (223–225 §)

A támogatás kérelem útján nyerhető el. A kérelmeket az igénylő telephelye szerinti illetékes földművelésügyi hivatalokhoz kell benyújtani. Támogatás mértéke: 20–25–30 százalék alaptámogatás – a vásárolt gép bekerülési költségétől függően – és 40 százalék kamattámogatás.

4. Új mezőgazdasági gépek, technológiai berendezések lízingelésének támogatása (226–228 §)

A termőföld minőségi védelmének, hasznosításának támogatása (322–328 §)

A támogatást pályázat útján lehet igénybe venni. Támogatható a jelenleg hasznosításra alkalmatlan, halastóként nyilvántartott területek művelési águknak megfelelő rekonstrukciója. Támogatás mértéke az elfogadott költségek 40 százaléka lehet.

Allattenyésztési, tenyésztésszervezési feladatok támogatása (353–360 §)

A támogatást pályázat útján lehet igénybe venni. Pályázati feltételek később jelennek meg.

Halgazdálkodási tevékenységek támogatása (361–369 §)

A támogatás pályázat alapján vehető igénybe. A pályázati felhívás még nem jelent meg. A pályázatokat április 30-ig a minisztériumhoz kell benyújtani, kivétel a „nemzetközi halászati szervezetben nemzeti képviselő ellátása”, ebben az esetben a kérelem a minisztériumhoz egész évben folyamatosan nyújtható be.

Külföldi tapasztalatszerzés, farmgyakornok-képzés támogatása (389–392 §)

A támogatás pályázat útján vehető igénybe. A pályázatokat a minisztérium bírálja el.

A támogatásokkal kapcsolatos további információkat Dr. Balázs Lászlótól kérhetik a 355-70-19-es telefonszámon.

Dr. Balázs László

Feladattervet fogadott el a közgyűlés

Február 29.-én tartotta éves közgyűlését a Halászati Terméktanács. Az elnökségi beszámoló az elmúlt év értékesítési tapasztalataival, a Terméktanács szervezeti működésével és a feladatok meghatározásával foglalkozott. Az étkezési hal forgalmának elemzésekor a hangsúlyt a fő halunk, a pontyértékesítés tapasztalatainak bemutatására helyezte.

A rendelkezésre álló adatok alapján hasonlítottuk össze az elmúlt két év (1998–1999) forgalmazási adatait.

1998-ban 3835 tonna pontyot, míg 1999-ben 4425 tonnát értékesítettek a gazdaságok, ami 600 tonna többlet forgalmat, 15 százalékos növekedést jelent.

Az étkezési ponty értékesítési átlagárát vizsgálva 1999-ben az előző évhez viszonyítva 1 kilogramm halért 10 százalékkal kevesebbet kaptak gazdaságaink. Abszolút számban kifejezve a tóparti ár 1998-ban 393 Ft/kg, míg 1999-ben 353 Ft/kg volt.

A fogyasztói árak alakulását összehasonlítva (1998–1999) tapasztaljuk, hogy a fogyasztói árak is csökkentek 580 Ft/kg-ról 535 Ft/kg-ra, amit a kereskedelem árrés növelésével igyekezett ellensúlyozni, így elsődleges szenvedői az árcsökkenésnek, sajnos, a termelők voltak. Az eddigi tapasztalatok alapján ebben az évben további 5–10 százalékos termelői árcsökkenés várható.

Az elmúlt évben megfigyelhető volt a belföldi piac folyamatos ellátása, ez várhatóan egy évközi árkiegyenlítődéshöz vezet.

Várhatóan 1999-ben az étkezési ponty jelentős része – mint korábbi években is tapasztaltuk – mintegy 90–92 százaléka belföldi piacon, míg 8–10 százaléka külpiacon kerül értékesítésre.

A közgyűlés szervezeti működési keretében elfogadta az 1999. évi mérleg főbb számain, a 2000. évi költségvetését, döntött tagkizárási és szankcionálási ügyekben, az elnökséget megbízta a kockázati alap létrehozását és működését szolgáló részletes tervezet kidolgozásával, a tagok 2000. évre is pénzügyi támogatást nyújtanak az ágazati marketing tevékenység céljaira.

A Halászati Terméktanács közgyűlése elfogadta és egyhangúlag támogatta az elnökség által beterjesztett következő feladattervet:

– A termelést szolgáló hosszú távú piaci stratégiák kidolgozása.

– Az 1999. évi valamint a 2000. I. félévi piac elemzése alapján kell meghatározni a szükséges teendőket az elkövetkező évek piaci szabályozására.

– Ágazati támogatások összhangjának megteremtése, a piaci kereslet-kínálat figyelembevételével.

– A Terméktanács szerepének növelése a közvetlen és közvetett piacsabályozásban.

– Az EU csatlakozással kapcsolatos teendők kidolgozása az egyes érdekkörök figyelembevételével.

– Közreműködés a terület- ill. vidékfejlesztési programokban jelentkező tógazdasági lehetőségekben, elősegítve az ágazati érdekeket.

– A halászati ágazati vagyonsvédelem javításának kidolgozása.

A halászati ágazat egészét érintő költség-növelő (pl. vízdíj) és kártételt okozó (pl. márdárkár) tényezők feltárása és csökkentése.

– Termelő és kereskedő érdekegyeztető fórum kialakítása és működtetése.

– A magasabb feldolgozottsági fokú haltermékek piacra jutásának támogatási rendszerének megteremtése.

– Halfeldolgozók rekonstrukciójának és további fejlesztéseinek a támogatása, hozzá rendelt állami preferenciákkal.

– Érdekkörök közötti integráció segítése érdekében fórumok megszervezése.

– Halfeldolgozók minőségi minősítési rendszerének további bővítésének segítése. (HACCP)

– EU csatlakozáshoz kapcsolódóan külföldi tapasztalatszerző látogatások és tájkoztatók szervezése.

– A piaci szabályozás érdekében termelési kvóta meghatározással egybekötött elkövetett kockázati alap létrehozása.

– Az 1999. évben megkezdett ágazati marketing munka tovább folytatása, a fogyasztó megnyerésével a keresleti piac növelése érdekében.

– A Terméktanács piaci részarányának növelése érdekében további tag toborzás.

– Az elnökség javasolja, hogy a Halászati Terméktanács indítson el egy régióként létrehozandó Halászati Egyesületi szervezetet, ahol a tagok a halászati foglalkozású egyének lennének.

Balogh József
elnök

Az eddigi tapasztalatok alapján ebben az évben további 5–10 százalékos termelői árcsökkenés várható.

termékek piacra jutásának támogatási rendszerének megteremtése.

– Halfeldolgozók rekonstrukciójának és további fejlesztéseinek a támogatása, hozzá rendelt állami preferenciákkal.

– Érdekkörök közötti integráció segítése érdekében fórumok megszervezése.

– Halfeldolgozók minőségi minősítési rendszerének további bővítésének segítése. (HACCP)

– EU csatlakozáshoz kapcsolódóan külföldi tapasztalatszerző látogatások és tájkoztatók szervezése.

– A piaci szabályozás érdekében termelési kvóta meghatározással egybekötött elkövetett kockázati alap létrehozása.

– Az 1999. évben megkezdett ágazati marketing munka tovább folytatása, a fogyasztó megnyerésével a keresleti piac növelése érdekében.

– A Terméktanács piaci részarányának növelése érdekében további tag toborzás.

– Az elnökség javasolja, hogy a Halászati Terméktanács indítson el egy régióként létrehozandó Halászati Egyesületi szervezetet, ahol a tagok a halászati foglalkozású egyének lennének.

Hogyan számoljuk ki a kárigényt?

A címben feltett kérdésre dr. Györe Károly, a sarvasi HAKI munkatársa próbál válaszolni, miután kidolgozta a halászati haszonbérleti szerződés megszűnésekor a telepítési költségek meg nem térült része után követelhető kárigény kiszámításának módszerét.

A kárigény összegszerű megállapításához célszerű, a Halászatról és horgászatról szóló 1997. évi XLI. törvény által is használt két fogalmat tisztázni:

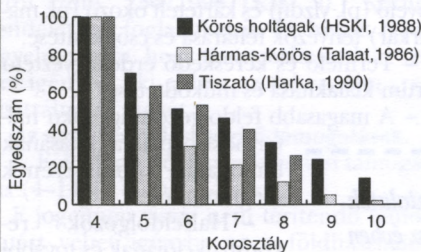
- a telepítési költségek meg nem térült része, továbbá
- a szerződés megszűnésekor tényleges érték fogalmát.

A telepítési költségek meg nem térült részének meghatározásához, a halászatbio-

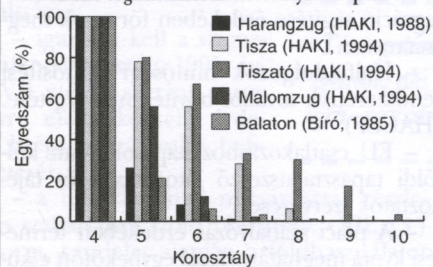
1. táblázat: A telepítési költségek meg nem térülő százalékos része különböző halfajok eltérő korosztályai esetében.

Halfaj	Korosztály	Kihelyezés ideje	A meg nem térült rész (%)								
			1. év	2. év	3. év	4. év	5. év	6. év	7. év	8. év	9. év
ponty	előnevelt	nyár	100	100	100	80	60	40	20		
		ősz	100	100	80	60	40	20			
	egygyéves	tavasz	100	100	80	60	40	20			
		ősz	100	80	60	40	20				
	kétgyéves	tavasz	100	80	60	40	20				
		ősz	80	60	40	20					
háromgyéves	ősz	80	60	40	20						
	tavasz	80	60	40	20						
süllő	előnevelt	nyár	100	100	100	100	80	60	40	20	
		ősz	100	100	100	80	60	40	20		
	egygyéves	tavasz	100	100	100	80	60	40	20		
		ősz	100	100	80	60	40	20			
	kétgyéves	tavasz	100	100	80	60	40	20			
		ősz	100	80	60	40	20				
háromgyéves	ősz	100	80	60	40	20					
	tavasz	100	80	60	40	20					
csuka	előnevelt	nyár	100	100	80	60	40	20			
		ősz	100	80	60	40	20				
	egygyéves	tavasz	100	80	60	40	20				
		ősz	80	60	40	20					
	kétgyéves	tavasz	80	60	40	20					
		ősz	80	60	40	20					
háromgyéves	ősz	80	60	40	20						
	tavasz	80	60	40	20						
harcsa	előnevelt	nyár	100	100	100	80	60	40	20		
		ősz	100	100	80	60	40	20			
	egygyéves	tavasz	100	100	80	60	40	20			
		ősz	100	80	60	40	20				
	kétgyéves	tavasz	100	80	60	40	20				
		ősz	80	60	40	20					
háromgyéves	ősz	80	60	40	20						
	tavasz	80	60	40	20						

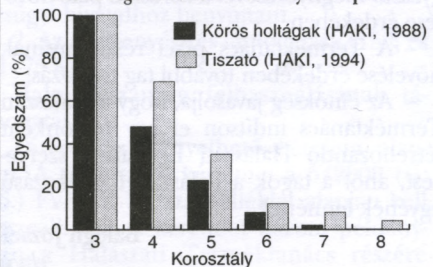
1. ábra: A telepített ponty állományokban az idősebb korosztályok százalékos egyedszám aránya az első fogható méretű korosztályhoz képest.

2. ábra: A telepített süllő állományokban az idősebb korosztályok százalékos egyedszám aránya az első fogható méretű korosztályhoz képest.

3. ábra: A telepített csuka állományokban az idősebb korosztályok százalékos egyedszám aránya az első fogható méretű korosztályhoz képest.

2. táblázat: A telepítési költségek meg nem térült, szerződés megszűnésekor tényleges értéke különböző halfajok eltérő korosztályai esetében.

Halfaj	Korosztály	Kihelyezés éve															
		1993		1994		1995		1996		1997		1998		1999		2000	
ponty	en.*	őszi	-	-	61038	-	102758	-	120232	-	129701	-	137046	-	119900	-	109000
		tavaszi	-	-	51379	-	80155	-	97276	-	109637	-	119900	-	109000	-	100000
	1. éves	őszi	-	-	-	51379	-	80155	-	97276	-	109637	-	119900	-	109000	-
		tavaszi	-	-	-	-	40077	-	64850	-	82228	-	95920	-	109000	-	100000
	2. éves	őszi	-	-	-	-	-	40077	-	64850	-	82228	-	95920	-	109000	-
		tavaszi	-	-	-	-	-	-	32425	-	54818	-	71940	-	87200	-	100000
3. éves	őszi	-	-	-	-	-	-	-	32425	-	54818	-	71940	-	87200	-	
	tavaszi	-	-	-	-	-	-	-	-	32425	-	54818	-	71940	-	87200	
süllő	en.*	őszi	74772	-	122077	-	154138	-	160310	-	162126	-	137046	-	119900	-	109000
		tavaszi	61038	-	102758	-	120232	-	129701	-	137046	-	119900	-	109000	-	100000
	1. éves	őszi	-	61038	-	102758	-	120232	-	129701	-	137046	-	119900	-	109000	-
		tavaszi	-	-	51379	-	80155	-	97276	-	109637	-	119900	-	109000	-	100000
	2. éves	őszi	-	-	-	51379	-	80155	-	97276	-	109637	-	119900	-	109000	-
		tavaszi	-	-	-	-	40077	-	64850	-	82228	-	95920	-	109000	-	100000
3. éves	őszi	-	-	-	-	-	40077	-	64850	-	82228	-	95920	-	109000	-	
	tavaszi	-	-	-	-	-	-	32425	-	54818	-	71940	-	87200	-	100000	
csuka	en.*	őszi	-	-	-	51379	-	80155	-	97276	-	109637	-	119900	-	109000	
		tavaszi	-	-	-	-	40077	-	64850	-	82228	-	95920	-	109000	-	
	1. éves	őszi	-	-	-	-	-	40077	-	64850	-	82228	-	95920	-	109000	
		tavaszi	-	-	-	-	-	-	32425	-	54818	-	71940	-	87200	-	
	2. éves	őszi	-	-	-	-	-	-	-	32425	-	54818	-	71940	-	87200	
		tavaszi	-	-	-	-	-	-	-	-	27409	-	47960	-	65400		
3. éves	őszi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	27409	-	47960	-	65400		
	tavaszi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	47960	-	65400			
harcsa	en.*	őszi	-	-	61038	-	102758	-	120232	-	129701	-	137046	-	119900	-	109000
		tavaszi	-	-	51379	-	80155	-	97276	-	109637	-	119900	-	109000	-	100000
	1. éves	őszi	-	-	-	51379	-	80155	-	97276	-	109637	-	119900	-	109000	
		tavaszi	-	-	-	-	40077	-	64850	-	82228	-	95920	-	109000		
	2. éves	őszi	-	-	-	-	-	40077	-	64850	-	82228	-	95920	-	109000	
		tavaszi	-	-	-	-	-	-	32425	-	54818	-	71940	-	87200		
3. éves	őszi	-	-	-	-	-	-	-	32425	-	54818	-	71940	-	87200		
	tavaszi	-	-	-	-	-	-	-	-	32425	-	54818	-	71940			

logiai paraméterek közül legfontosabb ismerni a halászat intenzitását az adott halfaj testhossznövekedésének ütemét, az előző fogható méretes hal korát és a még megfelelő gyakorisággal fogható legidősebb halak korát.

Tervszerű halgazdálkodás során egy természetes vízben található halállomány 20-25 százaléka fogható ki úgy, hogy a halászat intenzitása a jövő hozamát meg ne veszélyeztesse. A hazai természetes vizek halállományának vagy egyes halfajok po-

Két kiállítás tapasztalatai

Az idei év első negyedévében két olyan belföldi kiállítást rendeztek, amelyeken a halászati ágazat is képviseltette magát. Időrendben az első a március 8–11. között, Szombathelyen zajló, AGRA Savaria Nemzetközi Mezőgazdasági- és Élelmiszeripari Szakvásár volt. Ezt követte a március 23–26. között, Budapesten, a HUNGEXPO Vásárváros területén, a FEHOVA Nemzetközi Szakkiállítás- és Vásár. A két vásár tapasztalatait érdemes lapunkban is közreadni.

pulációinak abszolút biomasszájáról kevés ismeretanyag található, csupán néhány halászati vízterületről vannak adatok. Például a Tisza folyón a halászati szövetkezetek, vállalatok éves átlagban a süllő, a harcsa és a ponty populáció abszolút tömegének a 6–19, 6–26 és 4–24 százalékát, a horgászokkal együtt a 20–35, 11–36 és 20–39 százalékát fogják ki (Györe, 1996). A Hármaskörös vízrendszerében is hasonló a halállomány kihasználása, a nemes halak tömegének mintegy 20–28 százalékát fogják ki évente (Györe, 1992). A Balaton süllő populációjának halászati kihasználása hosszabb időszakot figyelembe véve mintegy 18–35 százalékos (Bíró, 1990).

A fenti adatok tükrében az extenzív és a félintenzív halgazdálkodású halászati vizek esetében elfogadható, hogy a fogható méretűként telepített hal kb. 5 év alatt fogható ki, azaz a telepítési költség 5 év alatt térül meg évente arányosan 20–20 százalékot számítva.

A hazai természetes vizek többségében, a halfajok populációinak korösszetétele ismeretében a még viszonylag nagy gyakorisággal fogható legidősebb korcsoportok a ponty (1. ábra) és a jellemzően telepített ragadozók, a süllő (2. ábra), a harcsa valamint a csuka (3. ábra) esetében 7–9 évesre tehető. A hisztogramok is világosan bizonyítják, hogy a halászható állományok gazdaságosan legalább 5 évig hasznosíthatók.

A szóban forgó halfajokból a telepített víztípusútl ugyan függően, de leggyakrabban az előnevelt és az egygyaras (süllő, harcsa, csuka) valamint a két- és a háromgyaras (ponty) korosztályokat helyezik ki. A vázoltak értelmében a kihelyezésre került halak telepítési költségének meg nem térült része a 1. táblázat szerint számítható.

A szerződés megszűnéskori tényleges érték számításánál figyelembe kell venni az infláció mértékét, amely a Központi Statisztikai Hivatal által közölték szerint, a lehetséges legtovábbi időponttól, 1993-tól kezdődően 2001-ig évente a következők: 1993: 22,5 százalék; 1994: 18,8 százalék; 1995: 28,2 százalék; 1996: 23,6 százalék; 1997: 18,3 százalék; 1998: 14,3 százalék; 1999: 10,0 százalék; 2000 (GKI Rt. által becsült): 9 százalék.

A halászati biológiai mutatók és az inflációs ráta együttes alkalmazásával nyert adatsor (2. táblázat) alapján számítható egy adott év telepítési költségének meg nem térült, a szerződés megszűnéskori tényleges értéke (a telepítés évében minden 100.000 Ft költség a 2000-es értékén).

Az 1. és 2. táblázat alapján tehát, az 1994 nyarán kihelyezett 100.000 Ft értékű előnevelt ponty az inflációt figyelembe véve 2000-ben már 305.192 Ft-ot érne, mivel azonban az eredetileg kihelyezett állomány 20 százalékaival lehet már csak számolni, így meg nem térült telepítési költségként csupán 61.038 Ft követelhető.

Összeállította: Balogh József

A szombathelyi vásárt a régió kiemelt fontosságú eseményének tartják, hiszen az elmúlt évek tapasztalatai alapján a térség élelmiszeripari rendre, koncentráltan megjelenik, a vásár látogatottsága számottevő, s a nemzetközi vonzereje is jelentős. Mindezeket figyelembevéve az FVM Agrármarketing Centrum Kht. támogatási, finanszírozási rendszerében az AGRA Savaria szakvásárt B kategóriás rendezvényként kezeli, vagyis az FVM AMC Kht. közösségi standot épít, melyen a kis- és közepes vállalkozások díjmentesen jelenhetnek meg terméktanácsuk ajánlásával. Az idei, immár harmadik alkalommal szerveződött AMC közösségi standon csaknem 20 mezőgazdasági és élelmiszeripari, kis- és közepes vállalkozás mutatkozott be 120 négyzetméteres alapterületen. Méz, édesség, bor, pezsgő, konzerv, hal, baromfi, valamint dísznövények jellemezték a mostani kínálatot.

A kiállítók között a halászati ágazat képviselőiben megjelent termékeivel a Győri „Előre” Halászati Szövetkezet, mely minden bizonnyal a közösségi stand egyik leglátványosabb bemutatója volt. A Győri Halászati Szövetkezet óriási termékpalettával (hűtött és mélyhűtött készítmények, konyhakész és félkész termékek) mutatkozott be, s lehetőségei szerint folyamatosan költöztette késztermékeit. A korszerű csomagolásban és a legváltozatosabb módon elkészített különféle halpástétomok és halsaláták, valamint a füstölt halkészítmények (makréla, lazac, busa, angolna, pisztráng) igen népszerűek voltak a nagyközönség körében, s bár ezek már jó ideje megvásárolhatók az üzletekben, mégis a tapasztalatok alapján kevésbé ismertek.

A Halászati Szövetkezet bemutatkozása során nagy hangsúlyt helyezett az ágazati marketing-kommunikációs program keretében készített reklámanyagok felhasználására, ezen keresztül a ponty fogyasztás növelésére, hiszen a kiállítás tartalma alatt folyamatosan osztották a ponty receptkártyát, s a receptfüzetet. A fogyasztói visszajelzések alapján a receptek nagy sikert arattak. A vásári megjelenés kapcsán köszönet illeti az FVM AMC Kht.-t, mert a Szövetkezet bemutatkozását megkülönböztetett figyelemmel kísérte és a lehetőségek szerint segítette azt,

így is érvényre juttatva a halászati ágazat piacépítési törekvéseinek támogatását.

Március 23–26. között, Budapesten, a HUNGEXPO Vásárváros területén rendezték meg a FEHOVA Nemzetközi Szakkiállítás- és Vásárt. A rendezvényen 200 négyzetméteres alapterületen, igen impozáns standdal megjelent a szakminisztérium is, ám valójában a megjelenés nem hordozta azt az aktuális tartalmat, amit a Tisza-vidéki ökológiai katasztrófa kapcsán a halászság elvárhatna. A mostani időszak egyik legfontosabb feladatának tartjuk a piacépítést, a hazai termelésű élőhal- és halkészítmények iránt a fogyasztók bizalmának megszerzését, illetve visszaszerzését.

*Hiszünk benne,
hogy a következők
és egységes kiállítás
és megjelenés előbb-utóbb
megtérülő befektetés!*

Közismert, hogy a sorozatos Tiszai környezet-szennyezések következtében az egyik nagy probléma a hazai termelésű élőhal- és halkészítmények fogyasztásának csökkenése, belföldi piaci pozíciójának elvesztése. Úgy gondoljuk, hogy mivel a FEHOVA a

nagyközönség érdeklődését is kiváltó szakkiállítás, így alkalmas a nagyközönség körében meglévő tévhitkei eloszlatására, a bizalmatlanság feloldására. Ennek megfelelően mód és lehetőség lett volna arra, hogy a balatoni élővilág bemutatásán túlmenően, mely meglehetősen szerénynek értékelhető, a tiszai, egyben a dunai élővilág is bemutatásra kerüljön pozitív kicsengéssel.

A FEHOVA-n saját finanszírozásban, közösen mutatkozott be a Gyomaendrődi Körösi Halászati Szövetkezet, Fishcoop Bt. és a Győri Előre Halászati Szövetkezet 20 négyzetméteres standon. Élelmiszeripari termékbemutató (hűtött és mélyhűtött halkészítmények, konzervek, füstölt áruk) és halászati eszköz-bemutató – így jellemezhető megjelenésük. Ottlétük döntően a meglévő kapcsolatok ápolását célozta, ugyanakkor nagy hangsúlyt fektetett a ponty fogyasztásának népszerűsítésére is. A megjelenés középpontjában a halászati ágazati marketing – kommunikációs program emblémája – Egyen halat, finom falat! – ponty erre gondoltam – volt: valamennyi falfelületen az ismert plakát közvetítette ezt az üzenetet. S bár a költöztetést sikeresnek mondhatjuk, a fogyasztói kétkedések is hangot kaptak.

S. V.

Uniós támogatás a hazai halászatban (I.)

A közép- és kelet-európai országok csatlakozási tárgyalásainak megindulásával párhuzamosan az Európai Unió (EU) alapvető reformokat hajtott végre a társult államok számára nyújtandó segélyprogramjaiban. A korábban már működő PHARE mellett a társult országok részére rendelkezésre bocsátott két további pénzügyi forrást, a SAPARD és ISPA programokat. Az EU 5. Kutatási Technológia-fejlesztési Keretprogram pedig támogatást nyújthat a felsőoktatási intézmények, kutató intézetek, kis- és középvállalkozások számára kutatási-fejlesztési projektek megvalósítására. (Terjedelmi okokból több részletben közöljük a cikket.)

Az EU támogatásokra általánosan jellemző, hogy a támogatásra benyújtott projekttervnek szorosan illeszkednie kell a csatlakozási folyamat során írásban megfogalmazott Nemzeti Programhoz, illetve az ún. Csatlakozási Partnerségi dokumentumhoz. A segélyprogramok kiemelt célja az EU-normák átvételéhez szükséges intézményi rendszer és adminisztratív bázis kialakítása, valamint az EU-előírásoknak megfelelő gyakorlati, termelő kapacitások létrehozása különböző beruházási támogatások révén.

A továbbiakban áttekinthetjük az EU által nyújtott támogatási forrásokat, különös tekintettel a halászati szektorban dolgozókat leginkább érdeklő PHARE, SAPARD és az EU 5. Keretprogram lehetőségekre.

PHARE

A PHARE (mozaikszó, Poland-Hungary Assistance for the Reconstruction of the Economy, vagyis Segély Lengyelország és Magyarország Gazdaságának Átalakításához) 1989-ben indult, melynek alapvető célja kezdetben a névben is feltüntetett két ország gazdasági és pénzügyi támogatása volt. A támogatott országok köre fokozatosan bővült és 1993-ra az egész kelet- és közép-európai térség a célterületek közé került.

A PHARE támogatások kiválasztási kritériumai négy fő alapelvhez kapcsolódnak szorosan. Ezek a következők:

i., Koncentráció: Lényege, hogy a biztosítható támogatások kis számú, prioritási célterületre koncentrálódnak.

ii., Programozás: Az adott területen működő profit orientált, non-profit szervezetek, civil társaságok a fejlesztendő térség gazdasági, társadalmi és egyéb szempontból történő átvilágítása során kijelölik azokat a célterületeket, melyeket fejleszteni kívánnak. Az adott térség átvilágítása során felszínre kerülő hátrányok és előnyök figyelembe vételével kialakítják a célterület fejlesztését magába foglaló programot.

iii., Partnerség és együttműködés: A pályázatban résztvevő különböző szinteknek (helyi, kistérségi, megyei, regionális, országos) és különböző jellegű szervezeteknek (magán szektor, önkormányzatok, érdekképviseleti szervezetek, egyetemek, kutatóintézetek) demonstrálni szükséges, hogy a támogatás segítségével létrehozandó fejlesztések eredményei hozzájárulnak a közös célok kialakításához, ami a már meglévő kapcsolatokat szorosabbá fűzi. Továbbá a projekt megvalósítása elősegíti a tapasztalat és tudás közös hasznosítását.

iv., Addicionalitás és koordináció: A pályázatban megfogalmazott célok megvalósításához a PHARE támogatás mellett állami hozzájárulás is szükséges (addicionalitás), melyek koordinációját állami apparátusban működő intézmény (pl. FVM) végzi.

Az EU PHARE Regionális Kísérleti Program Alap 1990–1998 között 800 millió euró vissza nem térítendő támogatást nyújtott hazánkban. A fő célterületek a következők voltak: gazdaságfejlesztés, szerkezetátalakítás, agrárgazdaság fejlesztés, infrastruktúra fejlesztés, környezetvédelem, humán szféra, szolgáltatói szféra. A halászati ágazat fejlesztését szolgáló beruházásokra a PHARE keretein belül 1998-ban meghirdetett 9605 sz. program, illetve 1999-ben meghirdetett 9705 sz. program szolgált lehetőségekkel.

A program bemutatása

Mindkét program ismerte volt, hogy az ország bizonyos régióiban működő egységeket támogatott. A kiemelt régiók voltak 1998-ban: Dél-Dunántúl (Baranya, Somogy, Tolna és Zala) és Dél-Alföld (Bács-Kiskun, Békés, Csongrád); 1999-ben Észak-Kelet-Magyarország (Heves, Nógrád, Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Hajdú-Bihar és Jász-Nagykun-Szolnok) valamint

szintén a Dél-Dunántúli Régió. Mindkét évben egy-egy halászati témájú pályázat bizonyult sikeresnek (1998: Dél-Dunántúl 1999: Észak-Kelet-Magyarország), melyek gesztora mindkét esetben a Haltermelői Országos Szövetsége (HALTERMOSZ) volt.

A PHARE támogatás mértéke 40 (1998), illetve 50 százalékot (1999) tett ki. Ehhez kellett a fellelhető és pályázható FVM és egyéb állami forrásokat hozzárendelni. Az egyéb források maximálisan szintén 40 (1998), valamint 30 százalékot (1999) tehetek ki. Emellett minden résztvevőnek 20 százalék saját erőt (banki igazolással) igazolnia kellett. Abban az esetben, ha egyes pályázók csak a 40–50 százalékos PHARE támogatást tudták igénybe venni a hiányzó 50–60 százalékot saját erőből kellett fedezni.

A pályázatban résztvevők fejlesztési elképzeléseit két célterületre koncentrálták:

1. A termelő alapok minőségének javítása, a már meglévő tavi háttér termelési minőségének megővése révén: tőépités és tőrekonstrukció,

2. A halászati tevékenységhez szükséges infrastruktúra fejlesztése, erőgépek és vontatók, vízemelőgépek révén: gépvásárlás.

Mindezek mellett a HALTERMOSZ, mint gesztor vállalta, hogy a résztvevők részére tanfolyamokat tart általános halászati témakörökről, melyet a PHARE szintén támogatásban részesített.

A pályázatok jelenlegi állapota

Mindkét pályázat esetén a szerződés aláírás megtörtént. Sajnos a folyamatos csúszások és határidő átütemezések miatt a nyertes halászati vállalatok és haltenyésztők a mai napig még nem jutottak hozzá a PHARE forrásokhoz. A másik hátránya a PHARE programnak, hogy az egyes projektek külön-külön elbírálásra kerülnek Brüsszelben, ami bonyolítja a program menetét. Összesében tehát elmondható, hogy a PHARE forrásokra igaz ez a mottó, ami számos fórumon is elhangzott már: „A Phare biztos pénz,...de lassú!”

A PHARE a jövőben is működik tovább, a PHARE 1998 és PHARE 1999 programok kerete központilag meghatározott célokra fordítódik. Előreláthatólag a PHARE 2000 program nyújt majd újabb lehetőségeket a halászati szektorban dolgozóknak. Ennek a pályázatnak a kereteiben lesz valószínűleg ismételen preferált célterület a mezőgazdaság, azon belül is a halászat. A pályázatban a három keleti régió fog kiemelt területként szerepelni.

Dr. Urbányi Béla – Bardócz Tamás

A támogatott országok köre fokozatosan bővült és 1993-ra az egész kelet- és közép-európai térség a célterületek közé került.